

فقہ مصور عبادات

آسان سازی و آموزش احکام اسلام

حج

زکات

روزہ

نماز

پاکی

د. عبدالله بن سالم باہمام

ترجمہ

د. محمد سرور محمد مراد سروری بلخی

ادرام

احرام

مطالب

تعریف احرام

مستحبات احرام

ممنوعات احرام

احرام در لغت

منع

احرام در شریعت

نیت دخول در نسک متصل به عمل از اعمال حج.

مستحبات احرام

۱- غسل کردن

از خارجه بن زید بن ثابت از پدرش روایت است که نبی اکرم ﷺ را دیده است که برای داخل شدن به احرام لباسهایشان را کشیده و غسل کرده اند.^(۱)

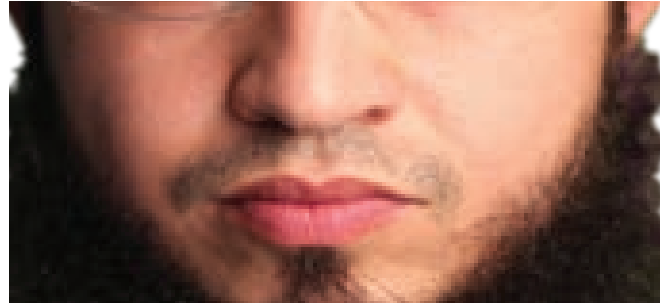
(۱) به روایت ترمذی

۲- نظافت

یعنی موهای زیر بغل و زیر ناف را تراشیدن، و کوتاه کردن سیلها و ناخنها.

۳- خوشبوئی

بدلیل حدیث عائشه رضی الله عنها که فرمود: ((من به رسول الله صلی الله علیه و آله برای محرم شدنشان خوشبوئی میزدند در هنگامیکه محرم می شدند))^(۱). و به لباسهای احرامی خوشبوئی نزنند، بدلیل فرموده رسول الله صلی الله علیه و آله ((لباسهایی را که به آنها زعفران، و ورس^(۲) زده اند نپوشید))^(۳).

خوشبوئی

- (۱) به اتفاق بخاری و مسلم.
- (۲) ورس: گیاهی زردی است دارای بوی خوش، که لباسها را به آن رنگ میکنند.
- (۳) به اتفاق بخاری و مسلم.

۴- مرد باید لباس دوخته شده^(۱) را قبل از احرام^(۲) از تن بیرون آورد، و دو پارچه سفید یکی را، ازار و دیگری را، رداء بسازد، و دو دمپایی به پا کند.

بدلیل فرموده نبی اکرم ﷺ: ((ویکی از شما با ازار و رداء و دمپایی، احرام کند، اگر دمپائی نیافت موزهایش را تا شتالنگها ببرد، و سپس به پا کند))^(۳)، و اما زن با هر لباسی، و بهر رنگی که باشد میتواند احرام کند، ولی از پوشیدن لباس پرزرق و برق، و تشبه به مردان اجتناب کند، و همچنین در حالت احرام نقاب نپوشد، و دستکش ها^(۴) نیز بر دستانش نپوشد.

ازار و رداء برای محرم

دمپایی برای محرم

دستکش ها برای زن محرم

نقاب برای زن محرم

(۱) دوخته شده: هر آنچه به اندازه عضوی دوخته شده، و یا به اندازه تمامی بدن دوخته شده، مانند: پیراهن، و ازار.
(۲) اما پس از احرام کردن واجب است که لباسهای دوخته را از تن بیرون کند، زیرا که از ممنوعات احرام میباشد.
(۳) به روایت احمد.
(۴) قفاز: دستکش یعنی آنچه را زن برای پوشانیدن دستهایش می پوشد

ممنوعات احرام

۱- پوشانیدن سر با چیزی چسپیده بآن

بدلیل حدیث ابن عمر رضی الله عنهما اینکه مردی گفت: ای رسول الله! محرم چه جامه ای بپوشد؟ رسول الله صلی الله علیه و آله فرمودند: ((پیراهن، دستار، وازارها،^(۱) وجامه ایکه کلاهش متصل بآن باشد^(۲) را نپوشید)).^(۳)

ورسول الله صلی الله علیه و آله در مورد محرمیکه وفات کرد، فرمودند: ((و سرش^(۴) را نپوشانید، زیرا که در روز قیامت تلبیه گویان بر میخیزد)).^(۵) اگر به سرش چسپیده نبود، مانند استعمال سایبان، ویا خیمه، ویا سقف اتاق، سقف ماشین سواری، گناهی بر محرم ندارد.

دستار برای محرم

کلاه برای محرم

پوشیدن شلوار برای محرم

سایبان برای محرم

- (۱) آنچه که شلوار نامیده میشود.
- (۲) برانس: هر جامه ایکه کلاهش با آن متصل باشد.
- (۳) به اتفاق بخاری و مسلم.
- (۴) لاتخمر و رأسه: بر سرش چیزیکه آنرا بپوشاند نگذارید.
- (۵) به روایت بخاری.

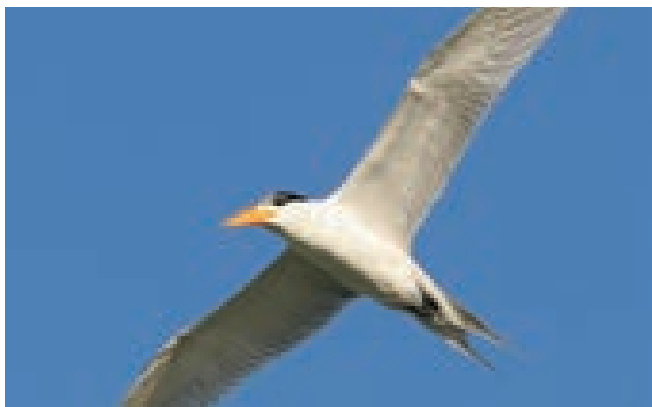

موزه برای محرم

۳- کشتن شکار صحرائی و یا صید کردنش

بدلیل فرموده الله تعالی: (شما در حالیکه محرم باشید صید را نکشید) (مائده: ۹۵) یعنی شما که محرم برای حج و عمره هستید، و فرموده الله تعالی: (و بر شما صید صحرائی تا زمانیکه محرم باشید حرام است) (مائده: ۹۶). مراد از صید صحرائی: آنست که از حیوانات و پرندگان وحشی مباح باشد.

اما حیوانی که اهلی باشد، صید نیست، پس برای محرم ذبح مرغ و حیوانات دیگر، مجاز است، و اما صید بحر و دریا جواز دارد، بدلیل فرموده الله تعالی: (صید بحر و دریا برای شما حلال است، و همچنین است طعامش) (مائده: ۹۶) اما حیوانیکه خوردنش حرام است مانند مار و گژدم برای محرم کشتنش جواز دارد، و همچنین هر حیوانیکه بر وی حمله کند، و جز کشتن وسیله دیگری برای دفع ضررش نباشد، کشتن این حیوان برای محرم مجاز است.

شکار پرندگان صحرائی

۲- پوشیدن دوخته شده برای مرد

و مقصود از دوخته شده: آنچه زیست که به اندازه بدن و یا عضوی از آن دوخته باشند، مانند: جامه، ازار یا شلوار، پیراهن، جورابها، دستکشها، وموزه و مانند آنها، بدلیل حدیث ابن عمر رضی الله عنهما که قبلا تذکر داده شد: ((پیراهن، دستار، و ازارها، و جامه ایکه کلاهش متصل بآن باشد را نپوشید)).^(۱) اگر کسیکه اراده احرام را نمود پارچه ایکه آنرا ازار بسازد نداشت، میتواند شلوارش را بپوشد تا زمانیکه پارچه ای برای ازار کردن^(۲) بیابد، اگر دمپائی نیافت، همان موزهایش را بپوشد، بدلیل فرموده ای نبی اکرم صلی الله علیه و آله: ((واگر دمپایی نیافت موزهایش را تا شتالنگها ببرد، و سپس آنرا به پا کند)).^(۳)

پوشیدن دوخته شده برای محرم

دمپائی

(۱) به اتفاق بخاری و مسلم.
(۲) مانند کسیکه لباس احرام را در چمدان سفرش در هواپیما و یا کشتی فراموش کرد، و پارچه نادرخته برای ازار کردن ندارد، میتواند، پیراهنش را از تن بیرون نموده مانند رداء به بدنش بیچاند، و شلوارش را تا رسیدن به بندرگاهی که بتواند لباس احرامی از چمدانش بیرون کند به تن داشته باشد، بر وی هیچ چیزی نخواهد بود.
(۳) به روایت ابن خزیمه.

۵- کوتاه کردن ناخنها

چه ناخنهای دست باشد و یا پا.

کوتاه کردن ناخنهای پایها

کوتاه کردن ناخنهای دستها

۶- خوشبوئی در بدن و لباس

پس از داخل شدن به احرام برای محرم خوشبوئی زدن به بدن و لباس احرامش ممنوع است، و یا اینکه قصد بوئیدن آنرا بکند، بدلیل حدیث روایت شده قبلی از ابن عمر رضی الله عنهما که در آن آمده است: ((لباسهائی را که به آنها زعفران و ورس^(۱) زده اند نپوشید)).^(۲) و نیز بدلیل حدیث محرمیکه وفات کرد، فرمودند: ((و به کفنش حنوط^(۳) که (خوشبوئی کفن مرده است) نزنید)).^(۴)

خوشبوئی زدن به بدن محرم

خوشبوئی زدن به لباس محرم

(۱) ورس: گیاهی زردی است دارای بوی خوش، که لباسها را به آن رنگ میکنند.
(۲) به اتفاق بخاری و مسلم.
(۳) تحنطوه: حنوط استعمال کنید: وحنوط مخلوطی از خوشبوئی است که در کفنه‌های مردگان می زنند.
(۴) به روایت بخاری.

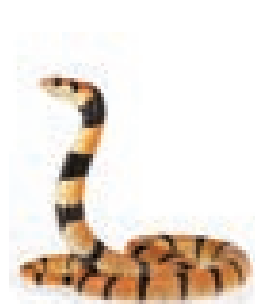
ذبح حیوانات جواز دارد

صید دریا و بحر برای محرم جائز است

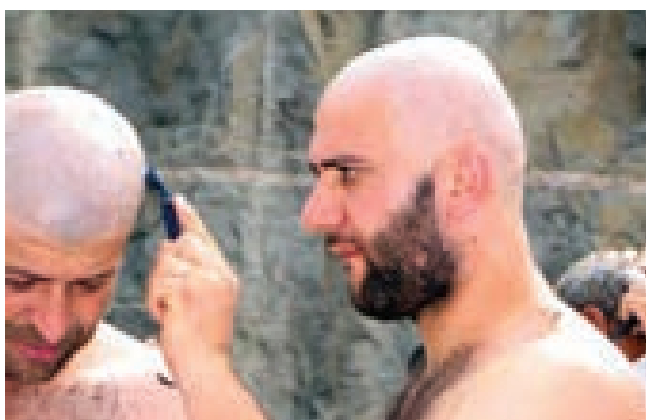
گژدم

مار

۴- تراشیدن مو، و یا کوتاه کردن، و یا کندنش

بدلیل فرموده الله تعالی: (و سرهایتانرا نتراشید، تا زمانیکه هدی شما به مکانش نرسیده است) (بقره: ۱۹۶) بنا بر قیاس به موی سر این نهی، شامل موی همه بدن میگردد.

تراشیدن و کوتاه کردن

راهنمایی ها

۱. آنچه که دو رکعت سنت احرام نامیده شده اساسی ندارد، ولی اگر بعد از نماز فرضی و یا بعد از دو رکعت تحیه وضوء احرام بست باکی ندارد، همانطوریکه دعای معینی هنگام احرام بستن وجود ندارد.

۲. اگر سفر با هواپیما بود، و بیم آن میرفت تا لباس احرام را در برابر میقات پوشیده نتواند، پس لباس احرام را از خانه و یا فرودگاه به تن کرد، محرم نیست تا زمانیکه قبل از رسیدن در برابر میقات نیت احرام نکند.

اضطباع

۳. بعض از حاجیان شانه راست خود را هنگام احرام بستن برهنه میکنند، این همان چیزی است که اضطباع نامیده میشود، این کار درست نیست، زیرا که اضطباع باید در هنگام طواف قدوم رعایت شود، و در غیر آن باید شانه راست نیز پوشانیده شود.

نصیحت های عمومی برای حاجیان

هرگاه مسلمانیکه عزم سفر حج و یا عمره را کرد، باید از رهنمای های زیر پیروی کند:

۱. خانواده و دوستانش را به تقوی و پرهیزگاری الله متعال توصیه کند، یعنی اینکه اوامرش را انجام دهند و از منهیاتش اجتناب کنند،

۲. تمامی وامها و قرضهای که بر وی است و یا بالای دیگران

۷- عقد نکاح بستن

بدلیل حدیث عثمان رضی الله عنه که رسول الله صلی الله علیه و آله فرموده اند: ((محرم نکاح نمی کند، و نکاح کرده نمی شود، و نیز خواستگاری هم نمی کند)).^(۱)

۸- آمیزش و همبستری

همان همبستری و آمیزش در شرمگاه است، بدلیل فرموده الله تعالی: (پس کسیکه درین ماهها، حج را بخود فرض کرد، پس از همبستری و آمیزش دوری جوید) (بقره: ۱۹۷) ابن عباس رضی الله عنهما فرمود: ((همان همبستری و آمیزش است)) که از شدیدترین ممنوعات احرام میباشد.

۹- آمیزش به ما دون شرمگاه

مانند بوسیدن، ولمس کردن، زیرا که وسیله برای آمیزش بر محرم است.

ممنوعات احرام برای زن

زن مانند مرد است در همه ممنوعات، و نسبت به مرد در موارد زیر متفاوت میباشد:

۱- لباس دوخته شده را می پوشد.

۲- سرش را می پوشاند.

۳- نقاب نمی پوشد^(۱) و دستکشها^(۲) بدست نمی کند، بدلیل فرموده رسول الله صلی الله علیه و آله: ((زن محرمه نقاب نمی زند، و دستکشها را نمی پوشد)).^(۳)

وزن در حالت وجود مردان بیگانه رویش را می پوشاند طوریکه چادر را از سرش میآویزد، و برایش آرایش با زیورات طلائی مباح است.

(۱) نقاب: آنچه که زن رویش را با آن پوشاند.
(۲) قفاز: دستکش
(۳) به روایت بخاری

(۱) به روایت مسلم.

دارد را بنویسد. ویر آن شاهدانی نیز بگیرد.

۳. باید از گناهان خود توبه نصوح کند، همانطوریکه خداوند میفرماید: به خدا توبه کنید ای مؤمنان تا رستگار شوید، و توبه حقیقی آنست که گناهان را ترک کرده و در مورد آنچه در گذشته از وی سر زده پشیمان باشد، و تصمیم قاطع بر عدم برگشت به آن داشته و برای انجام کارهای نیک عجله کند.

۴. اگر به جان و یا مال و یا ناموس کسی ظلم نموده، باید قبل از سفر از آنها عذر خواهی کند، چنانچه از پیامبر ﷺ روایت شده که فرمودند: (کسیکه از وی در مورد برادرش ظلمی در مال و یا ناموس او سر زده، باید امروز از آن خود را برهاند قبل از اینکه روزی فرا رسد که نه دیناری باشد و نه درهمی، اگر عمل نیکی داشت از آن به اندازه ظلمیکه کرده گرفته میشود، و اگر فاقد نیکیها بود، از گناهان مظلوم گرفته بر وی حمل شود)^(۱).

۵. برای حج و عمره اش از مال حلال خرچ کند، زیرا که از آنحضرت ﷺ روایت شده که فرموده اند: الله تعالی پاک هست و جز پاکی چیز دیگری را نمی پذیرد، و الله متعال مؤمنان را به آنچه امر کرده که پیامبران را نیز به آن، چنین امر کرده است: ای پیامبران از پاکیزگیها بخورید، و عمل نیک انجام دهید، و نیز میفرماید: ای کسانیکه ایمان دارید از پاکیزگیهای که به شما رزق داده ایم بخورید، و شکر الله را بگوئید اگر شما او را می پرستید، پس از آن یاد مردی را نمود که به سفر طولانی میروید و ژولیده و غبار آلود میشود و دستانش را به عنوان دعا به آسمان بلند میکند و میگوید: ای پروردگارا ای پروردگارا: در حالیکه خوردنی و نوشیدنی اش و لباسش از حرام بوده و از حرام تغذیه کرده، چگونه دعایش مستجاب گردد؟^(۲)

۶. باید که غرض حج و عمره اش برای الله و روز آخرت بوده و به الله متعال با گفته و کرداری که باعث رضایتش در آن اماکن پاک میشود تقرب جوید. و ازینکه غرض از حجش خود نمائی و امور دنیوی و افتخار و مانند آن باشد سخت

برحذر باشد.

۷. وشایسته است تا آنچه را که در حج و عمره مشروع گردیده بیاموزد، و خود را دانا سازد، و در مواردی که مشکل باشد پرسش نماید تا بصیرت یابد، و جای بسا تأسف است که بسیاری از حاجیان به حج میروند، بدون اینکه از چگونگی انجام مناسک آگهی داشته باشند، که در نتیجه برخی از فرائض از آنها ترک شده، که باعث بطلان حج شان میشود.

از احکام احرام

اگر هنگام مسح سر در وضوء کردن و یا غسل کردن چند موی محرم بریزد، و یا همینطور چند موی از ریش یا سیبهایش ریخت، و یا از ناخنش چیزی جدا شد، تا زمانیکه قصدی نباشد هیچ ضرری ندارد، زن و مرد درینمورد یک حکم دارد.

برای محرم، بستن بندازی بر پایش، اگر به آن نیازی داشت و یا منفعتی در آن نهفته بود جواز دارد.

شرط کردن در نیت

کسیکه بیمار بود، و یا از آن بیم داشت که مانعی برای انجام نسکش پیش آید، برایش مستحب است در هنگام نیت احرام نمودن بگوید: ((لبيك اللهم برای عمره و یا غیر از آن، اگر مانعی برایم رخ داد، در همانجا که مانع واقع شد خود را از احرام حلال میسازم))، از عائشه رضی الله عنها روایت است که فرمود: رسول الله ﷺ بر ضباعه بنت الزبیر وارد شدند، و برایش فرمودند: ((شاید که اراده حج کرده ای، پاسخ داد: ((قسم به الله که خود را چیزی جز بیمار نمی یابم))^(۳) برایش فرمودند: ((حج بکن و شرط بگذار، و اینچنین بگو: ای بار الها اگر مانعی پیش آمد همانجا خود را حلال میسازم))^(۴) اگر چنین گفت، و برایش مانعی پیش آمد، مجاز است که بدون کدام چیزی از احرام خارج شده به حالت تحلل در آید.

(۱) به روایت بخاری.

(۲) به روایت مسلم.

(۳) وجعه: بیمار

(۴) به اتفاق بخاری و مسلم.